

AFERA «INTERCEPTOR»

INTERCEPTOR je centralni kanalizacioni sistem u Beogradu.

Prilikom potpisivanja ugovora 10. oktobra 2006. godine objavljeno je da je novac za realizaciju ovog projekta obezbedila Direkcija za izgradnju Beograda iz svog budžeta.

Prva faza izgradnje trebala je da traje dve godine.

Direkcija je procenila da je vrednost posla 2.98 milijardi dinara.

Na tender su pristogle četiri ponude od kojih su dve odmah odbačene, jedna iz formalnih razloga (Energoprojekt), a jedna jer nije dostavljena bankarska garancija (Planum).

Od dve preostale ponude, daleko bolji ponuđač Ferbild čija je ponuda prвobitno odabrana kao najpovoljnija i iznosila je 3.1 milijardu dinara. Druga, skuplja ponuda je bila od kompanije Hidrotehnika čija je ponuda 4.1 milijardu dinara.

Odmah pod dobijanju posla Ferbild iznenada odustaje od zaključenja Ugovora iz neologičnih razloga ako se uzme u obzir da im je nacrt ugovora bio dostupan u okviru konkursne dokumentacije i da su bili upoznati sa članom 6 (rokovi za izvršene radova) i članom 13 (garancija za dobro izvršenje posla i garantni rok) koji su obavezni kod investicionih radova, a koji su navedeni kao razlog odustajanja. Posebno što mu ovo nije prvi i jedini posao sa Direkcijom jer je prema priloženoj referenc listi od 18 poslova Ferbild-a u 17 investitor Direkcija, a u jednom sam Ferbild (ali za izgradnju sopstvene upravne zgrade). Zbog odustajanja Ferbild gubi licitacionu bankarsku garanciju od 100 miliona dinara!? Postupak se tako svodi na jednog ponuđača - Hidrotehniku.

Direkcija 10. 10. 2006. godine zaključuje ugovor sa jednim preostalom ponuđačem Hidrotehnika na 4.1 milijardu dinara odnosno jednu milijardu dinara više.

Razlika u ceni između Hidrotehnike i Ferbild-a od jedne milijarde dinara navodi na opravdanu sumlju da su se ponuđači unapred dogovorili o načinu realizacije celog posla i preraspodeli ekstraprofita, tim pre što je iznos naplaćene licitacione garancije od 100 miliona dinara svega 10 odsto razlike u ponuđenoj ceni.

Olako odustajanje od posla i svesno dopuštanje naplate po garanciji za učešće na tenderu u iznosu od čak 100 miliona dinara očigledno ukazuje na to da je Ferbild bio siguran da će u stvari biti glavni izvođač radova i na taj način nadoknaditi ne samo iznos koji je izgubio naplatom garancije nego i ostvariti ekstra profit s obzirom da je prihvatanjem ponude Hidrotehnike vrednost posla uvećana već u startu za neverovatnih milijardu dinara (12,5 miliona evra) u odnosu na iznos iz ponude Ferbilda za koji je bio spreman da izvede sve radove. Verovatno je samo još trebalo dogоворити ključ po kome će se ova milijarda, za koju je u startu оштећена direkcija, podeliti. S obzirom da je tenderska garancija od 100 miliona izdata od strane Agrobanke interesantno bi bilo ispitati da li je uopšte ovaj iznos od 100 miliona dinara Agrobanka naplatila od Ferbilda ili je ovo bio još jedan od štetnih poslova zbog kojih je Agrobanka propala. Ovo je, međutim, pitanje za neke druge organe koji se bave ispitivanjem razloga za propast Agrobanke.

Hidrotehnika je u svojoj ponudi Direkciji navela da će posao da radi sa sledećim podizvođačima: Geosonda Fundiranje (većinski vlasnik je ista osoba koja je vlasnik Ferbild-a), Rudarsko Geološki Fakultet, Građevinski Fakultet, Geoinstitut. Simptomatično je da Hidrotehnika ni kao potencijalnog podizvođača nije navela Ferbild.

Međutim, odmah pošto je Hidrotehnika počela da radi posle odustajanja Ferbilda ova kompanija (Ferbild) se koji se pojavljuje kao partner, odnosno glavni izvođač, u zajedničkom izvođenju radova na izgradnji kanalizacionog kolektora, interceptora - tunel Višnjica.

Do danas za ovaj posao Direkcije je potpisujući 18 aneksa (!?) isplatila 6.5 milijardi dinara što je preko dva puta više od procjenjenog iznosa stručnih službi koji je iznosio 2.98 milijardi dinara kada je posao ugovoran!?

Kada se to zna postavlja se pitanje opravdanosti, dupliranja iznosa i da li je Direkcija oštećena samo za milijardu dinara (12,5 miliona evra) koliko je oštećena u startu ili je taj iznos daleko veći.

Rokovi izvođenja radova su posebna tema. Ponuđeno je dve godine, što je je višestruko probijeno pošto je proteklo punih 7 godina, a što je direktno uticalo na dupliranje troškova za realizaciju ovog posla.

Šta je urađeno je posebna priča. Za sedam godina je iskopano 6.7 kilometara kanala koji je potpuno van upotrebe. Procenjuje se da Direkciji treba još između 10 – 15 milijardi dinara da ovo što je izgrađeno uopšte pusti u funkciju!?

Uvidom u finansijski izveštaj Hidrotehike objavljen na zvaničnom sajtu APR-a vidi se da je Hidrotehnika sa FERBILD-om zaključila ugovor čiji je predmet zajedničko izvođenje radova na izgradnji kanalizacionog kolektora, interceptora-tunel Višnjica pa time praktično FERBILD postaje glavni izvođač ali se posao realizuje po mnogo većoj ceni od njegove ponude, a na štetu Direkcije.

Dakle, postupak javne nabavke je u potpunosti obesmišljen, a Direkcija oštećena već u startu za čitavu milijardu, odnosno za 12,5 miliona evra jer je posao zaključen sa Hidrotehnikom na RSD 4,1 milijardi dinara, a glavni izvođač je u stvari Ferbild koji je zvanično odustao od posla.

Sve ove činjenice su bile poznate odgovornim ljudima u Direkciji. Imajući sve napred navedeno u vidu postavlja se krucijalno pitanje iz kog razloga tender nije poništen u samom startu jer se cela procedura svela samo na jednog ponuđača pa je šteta po Direkciju od milijardu dinara već tada morala biti uočena i ko je sve u lancu imao interes da se sve sproveđe na način na koji je urađeno.

**NABAVKA, TRANSPORT, MONTAŽA I KASNIJA DEMONTAŽA TUNELSKE ISKOPNE MAŠINE –
TBM SA SVOM PRATEĆOM OPREMOM**

Posebna afera je nabavka mašine kojom se kopa veliki kanalizacioni tunel ispod Beograda. Ova mašina, popularno nazvana «krtica» je posebna afera.

Naime, prilikom raspisivanja tendera o kome je već bilo reči, iznenada je naknadno ubačeno u Uputstvu za ponuđače (sa Izmenama i dopunama konkursne dokumentacije) tačka XXII, Kriterijumi za ocenu ponuda, podtačka 2-e) da je osnovno sredstvo za izgradnju tunela nova, neupotrebljavana tunelska iskopna mašina-TBM, a što će ponuđać dokazati odgovarajućom dokumentacijom.

Zahtev da izvođač ima novu i neupotrebljenu tunelsku iskopnu mašinu je potpuno neuobičajen i jedinstven u Srbiji!? Zašto bi naručioca posla interesovalo da li izvođač ima novu ili polovnu mašinu ili ju je iznajmio? Naručioca može i treba da interesuje samo da se posao uradi u skladu sa tenderom. Neobičnim zahtevom da izvođač ima novu i neupotrebljenu mašinu posao je postao skuplji (izvođači od kojih je traženo da imaju novu i neupotrebljenu mašinu morali su njenu cenu da uračunaju u ponudu koju su dali Direkciji) što je u suprotnosti sa interesima naručioca.

Međutim, farsa se nije tu završila.

Kao dokaz ponuđači (i Hidrotehika, i Ferbild) su dostavili identične ugovore o kupoprodaji navedene mašine sa odloženim uslovom zaključene oba 14. 07. 2006 sa istim dobavljačem Activ Project Management GmbH iz Graca, čiji je predmet kupoprodaja iste mašine u svemu prema Ponudi sa odloženim uslovom (smatraće se daje Ugovor zaključen pod uslovom da konačnom odlukom Kupac bude proglašen za najboljeg ponuđača na Javnom konkursu Direkcije)po identičnoj ceni kod oba ponuđača (i Hidrotehnika i Ferbild) od 6. 680. 000,00EUR na paritetu Fabrika Wirth GmbH!? Ugovorena cena je fiksna i konačna. U cenu je prema članu 29. Ugovora uključena teorijska i praktična obuka, a prodavac se obavezuje članom 34. da Wirth GmbH učestvuje u montaži Opreme na licu mesta u Beogradu. Dakle, formalno dva različita ponuđača koji su «konkurenca» su sklopili istog dana identične ugovore sa istom kompanijom koji se ne razlikuju ni u zarez, izuzev u ugovornim stranama!? I oba ponuđača realizuju ugovor samo ako potpišu ugovor sa Direkcijom!? Proverom cena kod kompanije u Gracu pokazaje se da je mašina od strane srpskih kompanija kupljena skoro dva miliona evra skuplje nego što se ona prodaje u Evropi!?

Komparativnom analizom predmeta i predračuna radova na izgradnji Interceptor-a u delu koji se odnosi na prethodne radove (tačka 1) i posebno na Nabavku, transport, montažu i kasniju demontažu tunelske iskopne mašine - TBM sa svom pratećom opremom (podtačka 1.6), može se konstatovati da je Hidrotehnika na poziciji 1.6 ponudila paušalni iznos 760. 028. 000,00 dinara što je na dan zaključenja Ugovora iznosilo 9.371.147,08 EUR (kurs 81,1030), a Ferbild je ponudio iznos 635.000.000,00 dinara (odnosno 7.829.550,08 EUR po kursu 81,1030). Dakle, u podtački 1.6 razlika između ova dva onuđača je iznosila 125.028.000,00 dinara (odnosno 1.541.595,26 EUR). Dakle, jasno je da je Direkcija praktično kupila mašinu za izvođača!?

Prema našim saznanjima, u nacrtu tenderske dokumentacije kupovina mašine nije ni bila predviđena, već je uslov za učešće na tenderu trebalo da bude da kvalifikovani ponuđač raspolaže odgovarajućom mašinom za tu vrstu radova što je ustaljena praksa kod izvođenja

bilo kojih investicionih radova. Raspolaganje odgovarajućom osnovnim sredstvima za izvođenje radova osnovni je preduslov za učešće na bilo kom tenderu.

Da li je bilo ko u zemlji raspologao sa odgovarajućom mašinom na bazi raspoložive dokumentacije je nemoguće utvrditi jer je "iz nepoznatih razloga" izmenjena tenderska dokumentacija i u konačnom tekstu koji je objavljen predviđena je nabavka ne bilo kakve nego **nove, neupotrebljavane tunelske iskopne mašine - TBM**.

Navedenu novu, neupotrebljavu tunelsku iskopnu mašinu-TBM praktično finansira, tj. kupuje Direkcija i poklanja je izvođaču kao da je ta mašina predviđena za jednokratnu upotrebu!?

Da nisu menjani uslovi tendera, odnosno da nije tenderskom dokumentacijom preuzeta obaveza Direkcije da praktično finansira tj. kupi mašinu, na tenderu bi učestvovali ponuđači koji raspolažu mašinom (u vlasništvu, ili da je mogu iznajmiti u zemlji i li inostranstvu) te bi na taj način bila ušteđena pozamašna sredstva na realizaciji ovog projekta.

Da nije uslov bio da se izričito zahteva **nova, neupotrebljavana tunelska iskopna mašina-TBM**, posao bi bio izведен daleko jeftinije, a možda i kvalitetnije jer bi ponuđač osim što bi raspologao odgovarajućom opremom (pa istu Direkcija ne bi morala da finansira) imao i iskustvo za izvođenje tih ili takvih poslova jer bi iste obavio sa upotrebijavanom, a ne novokupljenom mašinom.

Ako se sve napred navedeno može na bilo koji način objasniti i stručno opravdati, nemoguće je objasniti i opravdati činjenicu da se nakon kompletno obavljenog posla mašina poklanja Izvođaču, da bude njegovo osnovno sredstvo, a da Ugovorom sa Izvođačem (Hidrotehnika) nije previđeno da se novokupljena mašina nakon završetka svih radova vrati Direkciji koja je praktično istu kupila i dala Izvođaču na upotrebu.

REKAPITULACIJA TROŠKOVA ZA KOJU JE

DIREKCIJA U STARTU OŠTEĆENA

- **Činjenicom da nije poništen tender već je ugovor zaključen sa jednim preostalim ponuđačem načinjena je šteta od 1 milijarde dinara (oko 12,5 miliona EUR)**
- **Uslovljavanjem kupovine nove, neupotrebljavane tunelske iskopne mašine i finansiranjem (odnosno kupovinom) iste od strane Direkcije, kao i ostavljanjem iste u vlasništvo Izvođaču načinjen je bespotrebn trošak tj. šteta od 760 miliona dinara (oko 9.4 miliona EUR)**

- **Ukupna šteta u startu načinjena Direkciji iznosi jedna milijarda dinara (oko 12,5 miliona EUR) + 0,76 milijardi dinara (9,4 miliona EUR) što iznosi 1,76 milijardi dinara (21,9 miliona EUR)?** Ovo je veoma visok procenat u odnosu na ukupnu vrednost investicije u startu, a pogotovo što se ne zna da li je načinjena i kolika šteta aneksiranjem ugovora odnosno produženjem rokova za izvođenje radova sa 2 na 7 godina i posledicama tog produženja.